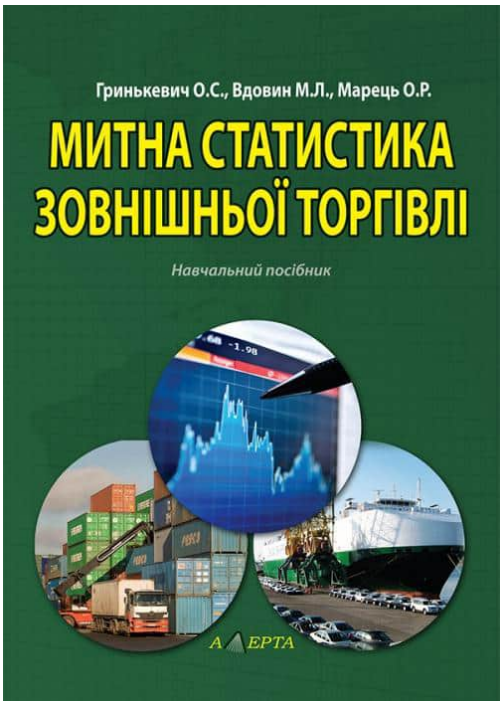

Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Марець О.Р. Митна статистика зовнішньої торгівлі: навч.посіб. / [Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Марець О.Р.]. – К.: Алерта, 2015. – 238 с.

Навчальний посібник висвітлює основні питання методології та організації митної статистики як складової статистики зовнішньої торгівлі товарами.

Містить навчальні приклади з використанням офіційних даних митних органів Державної фіскальної служби та Державної служби статистики України, практичні та тестові завдання, а також рекомендовані додаткові джерела інформації до вивчення основних питань теорії та практики митної статистики.

Для викладачів і студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030502 "Товарознавство та експертиза у митній справі", а також інших напрямів і спеціальностей у галузях 0305 "Економіка та підприємництво", 0306 "Менеджмент і адміністрування", 0302 "Міжнародні відносини".

ББК 65.9(4Укр)428я73
УДК 339.543:311.312]:339.5](075.8)
Г85

Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського інституту економіки і туризму
(протокол № 3 від 30 квітня 2014 року)

Рецензенти:

Л. І. Байдакова, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри товарознавства та експертизи в митній справі Луцького державного технічного університету

А. В. Сидорова доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної статистики Донецького національного університету

Л. І. Галькін, доктор економічних наук, професор кафедри вищої математики, економетрії і статистики Львівської комерційної академії.

Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Мярець О.Р.

Г85 Митна статистика зовнішньої торгівлі: навч.посіб. / [Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Мярець О.Р.]. – К.: Алерта, 2015. – *** с.

ISBN ***

Навчальний посібник висвітлює основні питання методології та організації митної статистики як складової статистики зовнішньої торгівлі товарами. Містить навчальні приклади з використанням офіційних даних митних органів Державної фіскальної служби та Державної служби статистики України, практичні та тестові завдання, а також рекомендовані додаткові джерела інформації до вивчення основних питань теорії та практики митної статистики.

Для викладачів і студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030502 "Товарознавство та експертиза у митній справі", а також інших напрямів і спеціальностей у галузях 0305 "Економіка та підприємництво", 0306 "Менеджмент і адміністрування", 0302 "Міжнародні відносини".

ББК 65.9(4Укр)428я73
УДК 339.543:311.312]:339.5](075.8)

© О. С. Гринькевич,
М.Л. Вдовин, О.Р. Мярець, 2014
© Видавництво «Алерта», 2015

ISBN ***

ЗМІСТ

Передмова 7

ТЕМА 1.
ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Митна статистика як галузь статистики зовнішньої торгівлі. Об'єкт, предмет та основні завдання 10
1.2. Основні поняття митної статистики зовнішньої торгівлі 13
1.3. Організація митної статистики зовнішньої торгівлі в Україні 16
Контрольні запитання 20
Тестові завдання 20

ТЕМА 2.
ОСНОВНІ ГРУПУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

2.1. Загальна характеристика групувань і класифікацій у статистиці зовнішньої торгівлі 25
2.2. Міжнародні класифікації у статистиці зовнішньої торгівлі 28
2.3. Регіональні та національні класифікації у митній статистиці зовнішньої торгівлі 32
2.4. Відомчі класифікації у митній статистиці 38
Контрольні запитання 40
Тестові завдання 40

ТЕМА 3.
СТАТИСТИЧНІ ОБСТЕЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ. ОРГАНІЗАЦІЯ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ

3.1. Принципи організації статистичних обстежень зовнішньої торгівлі товарами 45

3.2. Типи даних та організаційні форми статистичних обстежень у вивченні зовнішньої торгівлі товарами 49
3.3. Адміністративні реєстри у митній статистиці зовнішньої торгівлі 53
3.4. Основи методології статистичного обліку зовнішньої торгівлі 57
Контрольні запитання 61
Тестові завдання 62

ТЕМА 4.
ДЖЕРЕЛА МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ. ЗВІТНО-СТАТИСТИЧНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

4.1. Загальні правила застосування митних декларацій 68
4.2. Заповнення граф митної декларації 71
4.3. Статистична звітність в Україні про експорт та імпорт товарів 75
4.4. Статистичні публікації та електронні бази даних з питань зовнішньої торгівлі України 78
Контрольні запитання 80
Тестові завдання 80

ТЕМА 5.
ПОКАЗНИКИ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

5.1. Поняття статистичного показника та його основні атрибути 86
5.2. Абсолютні показники митної статистики зовнішньої торгівлі 89
5.3. Відносні показники митної статистики зовнішньої торгівлі 95
5.4. Форми поширення даних митної статистики зовнішньої торгівлі 99
Контрольні запитання 103
Тестові завдання 103
Практичні завдання 106

ТЕМА 6.
СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ДИНАМІКИ У ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ

6.1. Основні етапи та показники аналізу динаміки у зовнішній торгівлі 110
6.2. Статистичні методи оцінки тенденції у динаміці явища. Побудова трендів 113
6.3. Прогнозування на основі трендів 122
6.4. Аналіз сезонних коливань у динаміці розвитку масових явищ 126
Контрольні запитання 130
Тестові завдання 131
Практичні завдання 134

ТЕМА 7.
ВИДИ ЦІН ТА ІНДЕКСНИЙ МЕТОД У МИТНІЙ СТАТИСТИЦІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ

7.1. Види цін у статистиці зовнішній торгівлі товарами 138
7.2. Суть та методологічні принципи побудови індексів 141
7.3. Види індексів у аналізі зовнішньої торгівлі 143
7.4. Індекси умов торгівлі 149
7.5. Індексний метод у факторному аналізі динаміки експорту (імпорту) товарів 151
Контрольні запитання 155
Тестові завдання 155
Практичні завдання 158

ТЕМА 8.
СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ У ЗОВНІШНІЙ ТОРГІВЛІ

8.1. Види взаємозв'язків у зовнішній торгівлі 162
8.2. Кореляційний аналіз зовнішньої торгівлі товарами 163
8.3. Використання дисперсії в аналізі взаємозв'язків у митній статистиці 170
8.4. Регресійний аналіз зовнішньої торгівлі товарами 174

8.5. Оцінка зв'язків між атрибутивними ознаками у митній статистиці 181
Контрольні запитання 185
Тестові завдання 185
Практичні завдання 188

ТЕМА 9.
ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

9.1. Поняття про платіжний баланс, принципи його формування та порядок складання в Україні 192
9.2. Рахунок поточних операцій 196
9.3. Рахунок операцій з капіталом та фінансових операцій 199
9.4. Міжнародна інвестиційна позиція 202
Контрольні запитання 204
Тестові завдання 204

Індивідуальні пошуково-аналітичні завдання з курсу «Митна статистика зовнішньої торгівлі» 207

ДОДАТКИ

Додаток А
Основні поняття у статистичному обліку зовнішньої торгівлі товарами 213
Додаток Б 220
Додаток В 221
Додаток Д 222
Додаток Е 223
Додаток Ж 225
Додаток З 230
Додаток К 232
Додаток Л 234
Додаток М 235
Додаток Н 236
Додаток О 237

Передмова

У суспільствах, які використовують інформацію не лише як основу в підтримці управлінських рішень, але й нематеріальний актив розвитку, традиційно виникає проблема розширення обсягів інформаційних масивів та їх ефективного використання. Вислів американського фахівця з менеджменту Джона Нейсбітта «We are drowning in information but starving for Knowledge» («Ми тонемо в інформації, але задихаємось від нестачі знань») яскраво засвідчує актуальність потреби в інструментах, які здатні трансформувати інформаційні потоки у знання. Такими інструментами є теорія статистики та її галузі, що забезпечують суб'єктів прийняття рішень методами збору, обробки та аналізу даних про закономірності розвитку суспільних явищ і процесів.

Митна статистика є галуззю статистики зовнішньої торгівлі, яка покликана забезпечити інформаційно-аналітичний супровід державного регулювання зовнішньої торгівлі, складання зовнішньоторговельного та платіжного балансу України, прогнозування макроекономічних показників системи національних рахунків, оцінювання взаємозв'язків між показниками зовнішньої торгівлі, проведення переговорів з торговельно-економічних питань суб'єктів ЗЕД тощо.

Зміст навчального посібника складений з урахуванням рекомендацій органів державної митної справи в Україні до варіативних частин освітньо-професійних програм підготовки фахівців для митної служби, а також наявності у студентів, які вивчають дисципліну «Митна статистика», базової підготовки з теорії статистики.

Структура навчального посібника складається з двох змістових модулів:

1. Основи методології та організації митної статистики зовнішньої торгівлі.

2. Статистичне вивчення закономірностей у зовнішній торгівлі товарами. Платіжний баланс.

Перший змістовий модуль розкриває методологічні основи митної статистики зовнішньої торгівлі, принципи організації державних та інших статистичних обстежень з питань зовнішньої торгівлі товарами, джерела митної статистики, а також методику